

РЕЦЕНЗИЯ

От: **Доцент, Д-р Павлина Аначкова-Кантарева**
Катедра „Финнаси“
УНСС

Относно: конкурс за **доцент** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка /банково дело и парична теория и парична политика/ в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет на УНСС съгласно Решение на АС №5/12.07.2017 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №2241/24.10.2017 г. на Зам. Ректор по НИД.

2. Информация за кандидата в конкурса

Гл. ас. д-р Ирина Петкова Казанджиева-Йорданова е родена на 7 септември 1977 г. в гр. Кюстендил. Придобива бакалавърска степен по „Финанси“ в УНСС и магистърска степен по „Финанси и банково дело“ към Стопанския факултет на СУ „Климент Охридски“. През 2007 г. получава докторска степен, след като успешно защитава дисертационен труд на тема „Защитата на потребителите и нелихвените разходи по потребителските и жилищните кредити /по примера на България/“ в рамките на срока на редовната си докторантура към катедра „Финанси“ на УНСС. От 2005 г. Ирина Казанджиева е хоноруван асистент към катедра „Финанси“ на УНСС, от 2010 г. е асистент, а от 2011 г. – главен асистент. От 2008 г. до 2010 г. кандидатката е старши асистент във Висшето училище по застраховане и финанси, където преподава дисциплините „Парична теория и парична политика“ и „Корпоративни финанси“.

В УНСС гл. ас. д-р Ирина Казанджиева преподава дисциплините „Парична теория и парична политика“, „Банково дело“ и „Банки и банково

дело” в бакалавърската програма на Финансово-счетоводен факултет и в бакалавърските програми по специалностите „Индустриален бизнес”, „Бизнес администрация” и „МИО с преподаване на английски език”. Тя е титуляр по дисциплината „Управление на кредитния риск”, която се изучава като задължителна дисциплина в магистърската програма по „Банково дело и международни финанси”. Също така, тя е и част от преподавателския екип по дисциплините „Световната финансова система и паричната политика” и „Поведенчески финанси” в магистърската програма по „Банково дело и международни финанси”, по дисциплината „Финансово посредничество и финансови пазари” в магистърската програма по „Макроикономика и финанси” и по дисциплината „Банково дело” в магистърската програма по „Финанси” със срок на обучение от 1,5 г. и 2 г. Съвместно с проф. Милети Младенов Ирина Казанджиева участва в разработването на магистърската програма по „Банково дело и международни финанси”, към която от 2013 г. има подчертан интерес от страна на студентите. Гл. ас. д-р Ирина Казанджиева е участвала в две преподавателски визити по програма Еразъм във факултета по мениджмънт в Пражкия университет през 2014 г. и Икономическия университет в Букурещ през 2016 г.

Гл. ас. д-р Ирина Казанджиева има богат практически опит. През 2002 г. тя започва работа в дирекция „Статистика” на БНБ. От 2006 г. е началник отдел „Информация и анализи” във Фонда за компенсирание на инвеститорите, а от 2007 г. е началник отдел „Банкова политика и анализи” в Асоциация на банките в България, където работи и понастоящем. Участва в три комитета към Европейската банкова федерация в Брюксел – по платежни системи, по финансови пазари и по банков надзор. Член е на Националната спомагателна организация по присъединяване на банките към SEPA схемите и на Комитета по управление на Фонда за гарантиране на сетълмента към „Централен депозитар” АД. От 2011 г. е член на Българската макроикономическа асоциация.

Кратката биографична справка представя кандидатката като доказан академичен преподавател и експерт с почертана научна ориентация в професионалното направление и научната специалност на конкурсната процедура за заемането на академичната длъжност „доцент”.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

Съгласно представената Карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академична длъжност доцент в УНСС, кандидатката има 415 точки при минимално изискуеми 300 точки, тоест изискванията са изпълнени.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Качествените изисквания за присъждане на степента „доцент” са:

1. Утвърден изследователски приноси в националното и международното развитие на знанието.
2. Утвърден лектор с университетски /национален принос в преподавателското, учебното и педагогическо развитие.
3. Получено обществено признание на практика на професионалните постижения на кандидата.
4. Принос на кандидата към утвърждаване на доброто име на УНСС, към утвърждаване и развитие на добрите практики, академичен дух и традиции в университета.

Рецензентът счита, че са изпълнени всички критерии от кандидата. Това се потвърждава и от протокол №2 от редовно заседание на Съвета по хабилитация на УНСС, проведено на 16.05.2017 г., където е констатирано, че кандидатурата на гл. ас. д-р Ирина Петкова Казанджиева-Йорданова съответства на количествените и качествени изисквания приети от АС на УНСС и дава положително становище на потенциалния кандидат.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

От момента на постъпване в УНСС, като редовен преподавател кандидатката в конкурса преподава следните дисциплини:

- „Парична теория и парична политика” в ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър”. През летния семестър на 2016-2017 г. гл. ас. д-р Ирина Казанджиева, заедно с друг преподавател по дисциплината „Парична теория и парична политика”, разработват база-данни с въпроси за електронно провеждане на текущия контрол и изпитите по дисциплината „Парична теория и парична политика” за бакалавърските курсове на обучение.
- От 2010 г. Ирина Казанджиева е част от преподавателския екип по изборната дисциплина „Банково дело” в

бакалавърския курс на обучение по „Бизнес икономика” и „Индустириален бизнес” и по една дисциплина на английски език „Банки и банково дело” в бакалавърския курс „МИО с преподаване на английски език”. Към посочените дисциплини има подчертан интерес от студентите и тези дисциплини реално се избират от студентите от 2010 г. насам.

- От 2013 г. д-р Казанджиева е титуляр по дисциплината „Управление на кредитния риск”, която е задължителна дисциплина в стартиралата оттогава магистърска програма по „Банково дело и международни финанси” – 1-годишен и 1,5-годишен курс на обучение. В посочената магистърска програма гл. ас. д-р Ирина Казанджиева е част от преподавателските екипи по дисциплините „Поведенчески финанси” и „Световната финансова система и паричната политика”. От 2015 г. тя е и част от преподавателския екип по дисциплината „Финансово посредничество и финансови пазари” в магистърската програма по „Макроикономика и финанси”, 1,5-годишен срок на обучение.

Рецензентът има преки наблюдения от представянето на кандидата по отношение на преподаване на дисциплината „Банково дело”, където сме работили в екип и сме обсъждали разработването на учебни материали и учебни програми по тази дисциплина. Кандидатката е коректен, добронамерен, дълбоко отдаден на преподаването колега, с който се работи лесно и безпроблемно в екип.

В същото време тя е взискателна към себе си и към студентите и отговорна в преподавателския процес. Има собствено мнение по важни научни въпроси, което аргументирано защитава и отстоява последователно.

В своята преподавателска дейност тя прилага съвременни аудио-визуални и мултимедийни презентации, които се възприемат с особен интерес от студентите и спомагат за по-ефективното усвояване на знанията.

Лекциите които г-жа Казанджиева изнася, са плод на усърдна предварителна подготовка. Те са винаги актуални и съответстващи на съвременните теории и научни практики. Изказаните становища и мнения са аргументирани и задълбочени, плод на формулирани изводи от предварителен анализ и проучване на литературата по разглежданите актуални въпроси в нейното многообразие на гледни точки и теории.

Кандидатката привежда многобройни примери от практиката, наситени с опита на различни страни от света и най-вече от страните-членки на ЕС. **Оценката за учебно-преподавателската работа на кандидата е висока.**

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Основните направления в научно-изследователската дейност на кандидатката са в областта на: **банковото управление, банковите регулации, банковите пазарни структури, мрежата за финансова сигурност.**

Особен фокус в изследователската дейност и публикациите на кандидатката намираме в сферата на **банковите институции и проблематиката свързана с дейността на големите и системно-важни банки.**

Глобалната финансова криза, настъпила през 2007-2008 г., показва, че регулирането на големите и системно важни банки не е ефикасно и в някои случаи фалита на такива големи банки заплаши с фалит държавите, в които те са ситуирани. Особено добре известен е фалита на трите системно-важни банки в Исландия, който предизвика правителствена и икономическа криза, която прерасна и в държавна, след като се наложи правителството да поиска подкрепа от МВФ. Именно тази проблематика е част от **научно-изследователския фокус на кандидатката.**

Трябва да отбележим **приноса на кандидатката и в областта на паричната икономика с публикацията на учебно помагало**, което е основа за обучението на студенти в икономическите университетски специалности. Натрупването на познания в областта на паричната икономика и финансовите институции и пазари са изключително важен елемент на висшето икономическо образование. Именно на тази потребност отговаря учебното помагало, чийто автор е кандидатката-„Пари, банки, кредит” към учебника на проф. д-р Милети Младенов „Пари, банки, кредит”.

Авторски принос към дебата за ползите от членството и предизвикателствата пред банковия сектор на България в банковия съюз също намираме в публикациите на д-р Казанджиева. Това е изключително актуална тема за държавите членки на ЕС извън еврозоната, която се намира в стадии на изключително динамично развитие. Тепърва банковият съюз ще намери своята пълна реализация с изграждането на единния механизъм за реструктуриране на европейските банки и със

създаването на единен механизъм за гарантиране на влоговете в банките в еврозоната. Създаването на последния е в стадии обсъждане и тепърва дебатът по него ще намира своето институционално и законодателно развитие.

Издадени учебници и учебни помагала:

Пари, банки, кредит. Учебно помагало, ИК на УНСС, с. 190, 2015 г. Учебното помагало съдържа 18 глави с общ обем от 190 страници, които изцяло следват темите в учебника „Пари, банки, кредит”, пето допълнено и преработено издание на проф. д-р Милети Младенов. Учебното помагало обхваща фундаментални за университетското икономическо образование въпроси. Въвеждат се термини като: парична маса и парични агрегати, финансови посредници и финансови пазари, лихвени проценти и цени на финансовите инструменти, поведение на лихвените проценти, рисковата и срочната структура, депозитна и парична мултипликация, инструменти на паричната политика на централната банка, паричен съвет. Включени са и теми от областта на паричната теория като теориите за търсенето на пари, модела ISLM, връзката между парите и икономическата активност, инфлацията и трансмисионните канали на паричната политика. С това помагало по увлекателен, достъпен и много ефективен начин за обучението на студентите са обяснени сложни научни теории за паричното предлагане и процесите на неговото формиране и мултипликация. Помагалото е много полезно средство за обучение и самообучение за студентите от бакалавърска и магистърска степен по дисциплината „Парична теория и парична политика”.

Публикувани монографии:

Доктрината “Too Big to Fail, Монография, Издателство „Изток-Запад”, с. 304, 2017 г

В изследването се решават изследователски задачи, като: (1) аргументите в полза на и против доктрината TBTF и се проследяват негативните последици, произтичащи от нея; (2) Разглеждат се конкретни примери, свързани с прилагането на доктрината или неприлагането ѝ; (3) Анализират се регулаторните промени от 2012-2014 г; (4) Анализира се ефектът от въвеждането на MREL за банките в ЕС и TLAC за глобалните системно-важни банки и как тези нови изисквания смекчават негативните ефекти от доктрината TBTF; (5) Прави се анализ на ключови коефициенти за 7 системно-важни банки и се извеждат тенденции и индивидуални особености; (6) Изследва се

взаимовръзката между ключови банкови показатели с големината на банката.

На базата на посочената цел и задачи в монографията е формулирана следната научна теза. Множеството случаи на предоставяне на финансова подкрепа от страна на правителствата на банки със системно значение извеждат на преден план негативите на доктрината TBTF.

Статии в специализирани индексирани научни списания и научни списания с редколегия:

1. **The Lessons from the Financial Crisis and the Post Crisis Period: The Case of a Country with a Currency Board Arrangement**, *Economic Alternatives*, Issue 2, p. 110-125, 2013, Kazandjieva, I., M. Mladenov.

Статията анализира основните въпроси, свързани с глобалната финансова криза от 2008-2009 г. и след кризисния период, както и ефектите на глобалната криза върху българската банкова система и небанковия финансов сектор. Акцентът е поставен върху влиянието в страна, в която действа режим на паричен съвет. В статията накратко са разгледани предимствата и недостатъците на режима на паричен съвет. Статията е на английски език и е с обем от 16 стр. Тя е в съавторство с проф. д-р Милети Младенов и е включена в брой 2 /2013/ на специализираното индексирано научно списание „Economic Alternatives”, което се издава на английски език от УНСС, ISSN 2367-9409.

2. **Доктрината TOO BIG TO FAIL и мрежата за финансова сигурност**, Сп. Народостопански архив, бр.1, стр. 15- 40, 2017 г.

В статията се достига до заключението, че глобалната финансова криза от 2007-2009 г. показва негативните последици от доктрината TBTF и необходимостта от предприемане на регулаторни мерки за ограничаване намесата на държавата при системно-важните банки. В ЕС такива регулаторни мерки бяха предприети по отношение на надзора на системно-важните банки, изискванията за капитал и възможностите на банката да поема загуби с вътрешни ресурси.

3. **Does the Too Big to Fail Doctrine Have a Future?**, *Economic Alternatives*, Issue 1, p. 51-78, 2017.

В статията се разглеждат регулаторните промени от 2012-2014 г. като въвеждането на директен надзор върху системно-важните банки в еврозоната, Директивата за възстановяване и реструктуриране на

кредитни институции и инвестиционни посредници, предложението за структурната реформа за глобалните, системно-важни банки и предложението за създаване на европейска схема за гарантиране на депозитите. В изследването се прави анализ как всяка от тези регулаторни мерки влияе върху доктрината TBTF и смекчава негативните ефекти от нея.

4. Post-Crisis Development in Banking Products and Distribution Channels in Romania and Bulgaria, *Izvestiya, Journal of Economic University-Varna*, Issue 2, p. 103-127, 2017

Статията защитава тезата, че, за да разчитат повече на развитието на качеството на предлаганите продукти, портфейлите и развитието на мрежите, банките трябва да увеличат капацитета си за непрекъснато адаптиране на своите бизнес модели. Едновременното използване на традиционните и дигиталните канали може да доведе до нов тип взаимоотношения с клиентите. И в румънския, и в българския финансов сектор се очаква увеличаване на дела на финансовите посредници от небанковия сектор, както и намирането на алтернативни решения за финансиране. Очаква се да продължи процесът на консолидация, да се подобряват определени банкови индикатори и предлагането на банковите продукти и услуги да бъде в съответствие с новите регулаторни изисквания. Статията е на английски език и е в съавторство с проф. д-р Дан Костин Нитеску от Икономическия университет в Букурещ.

По-долу сме посочили статии от участия на кандидатката в научни конференции, които очертават проблематиката, в която тя работи, а именно – мрежата за финансова сигурност, банковия съюз, капиталовия съюз, съвременните форми за разплащания /SEPA схемите/:

5. **Еволюцията на доктрината TOO BIG TO FAIL**, Сп. „Социално-икономически анализи”, кн. 1, Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий”, Велико Търново, стр. 58-67, 2017 г.
6. **Проблемът TOO BIG TO FAIL в светлината на финансовата криза от 2008-2009 г.**, Сборник с доклади от Осма научно-приложна конференция с международно участие „Инвестиции в бъдещето – 2011”, ISSN 1314-3719, стр. 85-91, 2011 г., съвместно с М. Младенов
7. **The European Payment System in the Context of the Current Turbulences**, Сборник с доклади от Трета международна научна

конференция, „Финансовата система на България в контекста на турбуленциите в Европа”, организирана от катедра „Финанси” съвместно с катедра „Финанси и кредит” на Стопанска академия „Д. А. Ценов”, издателство „Авангард Прима”, ISBN 978-619-160-130-1, стр. 48-55, 2013 г.

8. **Единният банков съюз и българската банкова система.** Сборник с доклади от Четвърта международна научна конференция, „Следкризисния финансов маразм в Европа и България”, организирана от катедра „Финанси” съвместно с Нов български университет, Департамент „Икономика”, ИК-УНСС, ISBN 978-954-644-542-1, стр. 47-54, 2014 г.
9. **Структурната реформа в банковия сектор,** Сборник с доклади от Пета международна научна конференция, „Демараж или забавен каданс за икономиката и финансите /по примера на ЕС и България/”, организирана от катедра „Финанси”, ИК-УНСС, ISBN 978-954-644-727-2, стр. 33-40, 2015 г.
10. **Капиталовият съюз – панацея или отчаян опит за стимулиране на икономиката на ЕС,** Научни трудове на Русенския университет – 2015, том 54, серия 5.1., стр. 42-48. Докладът може а бъде намерен на следния линк: <http://conf.uni-ruse.bg/bg/?cmd=dPage&pid=proc15-5.1>.
11. **Банковият съюз и предизвикателствата пред българската банкова система,** Сборник с научни доклади от научно-практическа конференция „Развитие на българската икономика – предизвикателства и възможности”, ISBN: 978-954-9689-99-0, стр. 309-319, 2015 г.
12. **Предизвикателствата през банковия мениджмънт през посткризисния период,** Сборник с доклади от Международна научна конференция „Посткризисно управление в бизнеса”, том I, Издателство „Академик Пъбликейшънс”, ISBN: 978-954-2940-19-8, стр. 309-319, 2015 г.
13. **Капиталовият съюз и отражението му върху финансовия сектор в България,** Сборник с доклади от Юбилейна международна научна конференция „Развитието на българската икономика – 25 години между очакванията и реалностите”, организирана от катедра „Обща теория на икономиката, СА „Д.А. Ценов” – Свищов, Академично

издателство „Ценов” - Свищов, ISBN 978-954-23-1105-8, стр. 84-95, 2015 г.

14. **“TOO BIG TO FAIL” и новата европейска регулаторна рамка в областта на кредитните институции**, Сборник с доклади от Единадесета международна научна конференция на младите учени „Икономиката на България и Европейския съюз: конкурентоспособност и иновации ”, организирана от Финансово-счетоводен факултет на УНСС и ВУЗФ, ISBN 978-954-8590-35-8, стр. 511-521, 2015 г.
15. **Европейската схема за гарантиране на депозитите – финалният щрих на Банковия съюз в ЕС**, Сборник с доклади от Седма международна научна конференция, „Икономическата /не/свобода”, организирана от катедра „Финанси”, ИК-УНСС, ISBN 978-954-644-932-0, стр. 109-117, 2017 г.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

След запознаване и задълбочен преглед на академичните публикации на кандидата рецензентът достигна до заключението, че са налице научни и научно-приложни приноси и достойнства, демонстрирани от кандидата. Рецензентът дава положителна оценка на неговия личен научен принос.

7. Критични бележки и препоръки

Рецензентът препоръчва в научната си дейност кандидатът да следва **балансиран** подход при анализа на достойнствата и слабостите на приложимите концепции, теории и практики. Балансираният подход означава, че научните достойнства на определена теория следва да се оценяват независимо и обективно от това дали определена теза се споделя от критичен брой учени или не. Обективността за една теория е доколко нейното приложение се потвърждава от емпиричните тестове и наблюдения.

Историята на развитие на науката е показала, че не винаги в първоначалния си вариант теориите в т.ч. и икономическите се възприемат от мнозинството изследователи. Напротив, много често новите теории се споделят от критично малък брой изследователи-основно техните създатели и малък брой близки последователи. Уменията да се отстояват научни тези на базата на балансиран и обективен подход е ключа за успех на младите изследователи.

Тази препоръка е продиктувана от факта, че при прегледа на публикациите намираме известна склонност в кандидата да се опира безкритично на приети, но не потвърдени винаги в практиката научни тези.

8. Заключение

На основание изложеното в настоящата рецензия и на база на положителните констатации и оценки считам, че е налице категоричен позитивен принос в националното развитие на познанието. Това дава основание да предложи на уважаемото жури да гласува положително за присъждане на академичната длъжност „доцент” на гл. ас. д-р Ирина Казанджиева към УНСС –гр. София.

06.12.2017

Дата / място

Подпис: